

Додаток 1
до листа Міністерства освіти і
науки, молоді та спорту України
від 08.02.2013 р. № 1/9-92

Особливості проведення державної підсумкової атестації у загальноосвітніх навчальних закладах у 2012/2013 навчальному році

I. Державна підсумкова атестація в початковій школі

У початковій школі державній підсумковій атестації підлягають результати навчальної діяльності учнів четвертих класів з української мови (мова і читання), мови навчання в загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин (мова і читання) та математики.

Державна підсумкова атестація з **української мови (мова навчання)**, проводиться з метою перевірки мовленнєвих умінь і навичок правопису учнів, а також їхньої здатності практично застосовувати здобуті мовні знання. Для перевірки мовленнєвих умінь учням пропонується написати зв'язний текст на задану тему, правописних – списати запропонований текст. Мовні знання і уміння перевіряються за допомогою завдань тестового характеру.

Атестація проводиться за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою. 4 клас» (авт. Пономарьова К.І., Гайова Л.А.).

Атестаційні контрольні роботи з української мови містять сім завдань, серед яких: три тестових завдання закритого типу, що передбачають вибір однієї правильної відповіді з трьох запропонованих варіантів; одне завдання на встановлення відповідності, в якому треба з'єднати лініями або стрілочками відповідні частини; одне відкрите завдання, що виконується письмово; текст для списування (55–60 слів) і творче завдання – написання тексту на задану тему (5–7 речень).

Зміст контрольних робіт державної підсумкової атестації з **читання** розроблено на основі вимог програми з читання для 1–4 класів за змістовими лініями: «Коло читання», «Літературознавча пропедевтика», «Усвідомлення жанрової специфіки творів», «Смисловий і структурний аналіз тексту», «Засоби художньої виразності, емоційно-оцінне ставлення читача до змісту твору», «Творча діяльність на основі прочитаного».

Атестація проводиться за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою. 4 клас» (авт. Вашуленко О.В.).

Підсумкова контрольна робота з читання складається з тексту для самостійного читання та восьми завдань тестового характеру, а саме: 5 завдань закритого типу з вибором однієї правильної відповіді з трьох запропонованих варіантів (завдання 1–5); 2 завдання відкритого типу

(завдання 6, 7): з короткою письмовою відповіддю, на встановлення відповідності, на встановлення правильної послідовності; одне завдання відкритого типу з розгорнутою письмовою відповіддю (завдання 8 – творче).

Оскільки навчальна програма визначає основною мовленнєву змістову лінію, якій підпорядковуються знання з мови, завданням підсумкових контрольних робіт з **української мови та читання у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською та іншими мовами національних меншин** є передусім перевірка мовленнєвих умінь учнів. Атестація проводиться за посібниками: «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням російською мовою. 4 клас» (авт. Воскресенська Н. О., Харченко О. Я.– К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013); «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням російською мовою. 4 клас» (авт. Воскресенська Н. О., Харченко О. Я.– К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013); «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням мовами національних меншин (румунською, молдовською, угорською). 4 клас» (авт. Петрук О. М.– К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Атестаційна робота з **української мови** складається із семи завдань різних рівнів складності, серед яких: тестові завдання закритого типу з вибором однієї правильної відповіді з трьох запропонованих варіантів; тестові завдання відкритого типу, виконання яких передбачає коротку письмову відповідь; завдання на переклад українською мовою; творче завдання – складання письмового висловлювання (5-6 речень) на задану тему.

Кожна підсумкова контрольна робота з **українського читання** для цих типів закладів складається з дев'яти тестових завдань різних рівнів складності, серед яких: шість завдань закритого типу з вибором однієї правильної відповіді, три завдання відкритого типу з короткою відповіддю.

Пропоновані у «Збірнику завдань для державної підсумкової атестації з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин (румунською, молдовською, угорською). 4 клас» (авт. Петрук О. М.) 16 контрольних робіт (по три варіанти) складаються із 4 завдань різного типу: тестові завдання закритого й відкритого типу, дописування/переписування текстів, творчі завдання. У збірнику також запропоновано тематичні малюнки, призначені для перевірки мовленнєво-комунікативних умінь учнів. Запитання і завдання спрямовані на визначення рівня сформованості знань та практичних умінь і навичок учнів з української мови як державної.

У навчальних закладах із навчанням мовами національних меншин можуть підлягати атестації результати навчальної діяльності з мови навчання (мова і читання).

У разі її проведення, державна підсумкова атестація з **мови навчання** проводиться з метою перевірки мовленнєвих умінь учнів будувати речення, зв'язні тексти, висловлювати міркування, власну думку за допомогою різних мовних засобів, практично застосовувати мовні знання з фонетики, лексики, граматики, орфографії відповідно до державних вимог щодо рівня навчальних досягнень учнів із зазначеного предмета.

Державна підсумкова атестація з **читання** спрямована на перевірку розуміння учнями змісту прочитаного тексту; володіння літературознавчими поняттями на елементарному рівні; уміння узагальнювати зміст прочитаного (розкривати головну думку); практичних умінь роботи над текстами різних жанрів; умінь виконувати творчі завдання на основі прочитаного, висловлювати власну думку з приводу прочитаного.

Атестаційні роботи з **російської мови та читання (мова навчання)** проводяться за посібниками: «Сборник заданий для государственной итоговой аттестации по русскому языку для общеобразовательных учебных заведений с обучением на русском языке. 4 класс» (авт. Сильнова Э. С., Каневская Н. Г., Олейник В. Ф. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013); «Сборник заданий для государственной итоговой аттестации по чтению для общеобразовательных учебных заведений с обучением на русском языке. 4 класс» (авт. Лапшина И. Н., Попова Т. Д. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Атестаційна контрольна робота з **російської мови** складається з 10 завдань, різних рівнів складності: сім завдань закритого типу з вибором однієї правильної відповіді з трьох запропонованих; два завдання відкритого типу, виконання яких вимагає самостійності: побудова словосполучення, конструювання речень; одне творче завдання – письмове висловлювання на задану тему (5-7 речень).

Державна підсумкова атестація з **мови навчання та читання для загальноосвітніх навчальних закладів (класів) з навчанням мовами національних меншин** проводиться за посібниками:

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з кримськотатарської мови та читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням кримськотатарською мовою. 4 клас» (авт. Мамутова М. Р.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з молдовської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням молдовською мовою. 4 клас» (авт. Фетеску Л. І., Пасат Н. В.); «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням молдовською мовою. 4 клас» (авт. Фетеску Л. І., Пасат Н. В.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з польської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою. 4 клас» (авт. Іваницька Е. В., Слободяна І. А., Савчак М. Й.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою. 4 клас» (авт. Іваницька Е. В., Слободяна І. А., Савчак М. Й.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з румунської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською мовою. 4 клас» (авт. Пілігач О. Г., Скрипа О. К.); «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською мовою. 4 клас» (авт. Пілігач О. Г., Скрипа О. К.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з угорської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням угорською мовою. 4 клас» (авт. Сергійчук Ю. П., Гадар Ю. І.); «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням угорською мовою. 4 клас» (авт. Сергійчук Ю. П., Гадар Ю. І.).

Збірники завдань для державної підсумкової атестації з мов національних меншин призначені для комплексної перевірки навчальних досягнень учнів з мови навчання. Учням пропонуються різнорівневі тестові завдання відкритого та закритого типів, завдання творчого характеру, які спрямовані на визначення рівня засвоєння програмового матеріалу з мови навчання та сформованості знань та практичних умінь і навичок.

Збірники завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин укладено у формі збірників підсумкових контрольних робіт. Кожна робота складається з тексту для самостійного читання та завдань тестового характеру закритого та відкритого типів. Також учням пропонується виконати одне творче завдання з розгорнутою письмовою відповіддю.

Контрольні роботи з **математики** дозволяють визначити рівень засвоєння учнями математичних знань, сформованості умінь та навичок, здатності застосовувати вивчений матеріал під час виконання завдань із числами, числовими і буквеними виразами, рівностями, нерівностями, рівняннями, величинами, геометричними фігурами, розв'язування сюжетних задач. Державна підсумкова атестація проводиться за посібниками: «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики. 4 клас» (авт. Онопрієнко О. В., Пархоменко Н. Є., Листопад Н. П. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013); «Сборник заданий для государственной итоговой аттестации по математике для общеобразовательных учебных заведений с обучением на русском языке. 4 класс» (авт. Оноприенко О. В., Пархоменко Н. Е., Листопад Н. П. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Кожна робота складається з восьми завдань: п'яти тестових завдань закритого типу з вибором однієї правильної відповіді з трьох запропонованих варіантів (завдання 1–5); двох завдань відкритого типу з короткою письмовою відповіддю (завдання 6, 7); одного завдання відкритого типу з розгорнутою письмовою відповіддю – розв'язування сюжетної задачі (завдання 8).

Для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням кримськотатарською, молдовською, польською, румунською та угорською мовами переклад завдань з математики здійснюється Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, відповідними департаментами та управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Підсумкові контрольні роботи для державної підсумкової атестації учнів 4 класів складаються із завдань різного рівня складності, серед яких – тестові завдання закритого типу з визначенням однієї правильної відповіді; завдання відкритого типу з короткою письмовою відповіддю, завдання творчого характеру тощо.

Зміст завдань для державної підсумкової атестації сформовано відповідно до вимог, викладених у Програмах для 1–4 класів середньої загальноосвітньої школи (К.: Початкова школа, 2006, 2007).

Державна підсумкова атестація проводиться в усіх загальноосвітніх навчальних закладах відповідно до календарного планування на другому чи третьому уроці, окрім понеділка та п'ятниці.

На проведення атестації з кожного предмета відводиться 1 академічна година.

Завдання державної підсумкової атестації виконують усі учні, окрім тих, які з поважних причин (хвороба, довготривале перебування на лікуванні, участь у спортивних змаганнях, переїзд на інше місце проживання, природні катаклізми) не можуть брати участь у їх виконанні. У такому разі оцінки за державну підсумкову атестацію виставляються цим учням за результатами семестрового оцінювання.

Додаткові види перевірок робіт у 4 класах не проводяться.

II. Державна підсумкова атестація в основній школі

Атестація в основній школі проводиться з п'яти навчальних предметів: української мови, біології, географії, математики, а також іноземної мови чи іншого гуманітарного предмета за вибором навчального закладу.

У загальноосвітніх навчальних закладах (класах, групах) з поглибленим вивченням предметів, спеціалізованих навчальних закладах, ліцеях, гімназіях, колегіумах таким предметом за вибором може бути той, що вивчався поглиблено.

З усіх обов'язкових предметів атестація проводиться письмово за збірниками, рекомендованими Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України. У разі проведення атестації за вибором, форму проведення атестації (усно чи письмово) обирають учні.

Випускники основної школи загальноосвітніх навчальних закладів (класів, груп) з навчання мовами національних меншин, які прибули із закордону і почали вивчати українську мову в поточному навчальному році, замість атестації з цього предмета можуть, за заявою батьків або осіб, які їх

замінюють, та рішенням педагогічної ради, проходити атестацію з мови навчання.

Державна підсумкова атестація з **української мови** є обов'язковою і проводиться в письмовій формі (диктант) за завданнями, оголошеними Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України по радіо і телебаченню в день проведення атестації. Перевірці під час державної підсумкової атестації підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та словникові слова, визначені для запам'ятовування; уміння ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації.

На проведення атестації відводиться 1 астрономічна година. Відлік часу ведеться від початку читання вчителем тексту. Використання учнями допоміжних джерел (словників, довідників, підручників тощо) не допускається.

Текст диктанту визначатиметься за «Збірником диктантів для державної підсумкової атестації з української мови. 9 клас» (укл. Мацько Л.І., Христенко В.Ф., Сидоренко О.М., Мацько О. М. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013). У збірнику представлено тексти 100 диктантів, обсяг яких відповідає вимогам чинної програми з урахуванням того, що державна підсумкова атестація триває довше, ніж звичайна контрольна робота у формі диктанту.

Державна підсумкова атестація з **математики** проводиться у формі інтегрованої письмової роботи з алгебри та геометрії за навчальним посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики. 9 клас» (авт. Глобін О. І., Єргіна О. В., Сидоренко П. Б., Комаренко О. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Посібник містить 50 варіантів атестаційних робіт. Кожен варіант атестаційної роботи складається з чотирьох частин, що відрізняються за складністю та формою завдань.

Учні загальноосвітніх класів виконують завдання першої (12 завдань), другої (4 завдання) та третьої (3 завдання) частин атестаційної роботи. Учні класів з поглибленим вивченням математики виконують завдання першої, другої, третьої та четвертої (2 завдання) частин атестаційної роботи.

Кожний варіант атестаційної роботи включає завдання різних типів і рівнів складності, які охоплюють більшість розділів навчальної програми. Серед них: тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді, завдання відкритої форми з короткою відповіддю, завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю. Таке поєднання дає змогу учневі максимально продемонструвати свої знання.

Варіанти завдань першої та другої частин атестаційної роботи добирають загальноосвітні навчальні заклади, третьої та четвертої частин — Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаменти та управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій за вказаним посібником.

Кількість варіантів першої та другої частин атестаційної роботи добирається навчальними закладами у кількості не менше десяти варіантів для кожного класу. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаменти та управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій визначають не менше чотирьох варіантів третьої та четвертої частин атестаційної роботи.

Кожен учень у класі має виконувати один із варіантів першої та другої частини атестаційної роботи та один із варіантів третьої та четвертої (для класів з поглибленим вивченням математики) частини атестаційної роботи за вибором учителя.

Державна підсумкова атестація з математики проводиться протягом 3 академічних годин для учнів загальноосвітніх класів. Учні класів з поглибленим вивченням математики виконують атестаційну роботу протягом 4 академічних годин.

За результатами роботи учням виставляється одна оцінка — з математики. Оцінка виставляється у класному журналі на сторінці предмета «Алгебра» у колонку з написом «ДПА» після колонки з написом «Річна».

Державна підсумкова атестація з математики у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою відбуватиметься за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (російською мовою). 9 клас» (авт. Глобін О. І., Єрміна О. В., Сидоренко П. Б., Комаренко О. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Державна підсумкова атестація з **біології** проводиться в письмовій формі за навчальним посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з біології. 9 клас» (авт. Костильов О.В., Андерсон О. А.– К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Посібник містить 30 варіантів атестаційних робіт. Кожен варіант включає 29 завдань для загальноосвітніх класів (перша, друга, третя та четверта частини) і 31 завдання для класів з поглибленим вивченням біології (завдання №30 і 31 – п'ята частина). Зміст завдань атестаційної роботи охоплює різні розділи навчальної програми з біології (рослинний світ, гриби, бактерії, тваринний світ, людина).

Атестаційна робота складається з п'яти частин. *Перша і друга частини* містять завдання з вибором однієї правильної відповіді різного рівня складності. У першій частині 12 завдань (2 завдання з біології рослин, 2 – з біології тварин і 8 – з біології людини), у другій частині 10 завдань (2 завдання з біології рослин, 2 завдання з біології тварин, 6 завдань з біології людини). *Третя частина* включає три завдання з вибором однієї правильної відповіді та використанням графічних зображень (по 1 завданню з біології рослин, тварин і людини), одне завдання на встановлення відповідності і одне завдання на встановлення послідовності явищ, структур, подій. У *четвертій частині* включені два відкриті завдання з біології людини, які передбачають розгорнуту відповідь і спрямовані на перевірку умінь

аналізувати, порівнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, узагальнювати, пояснювати, робити висновки, послідовно і логічно викладати матеріал. *П'ята частина* включає завдання для класів з поглибленим вивченням біології: одне завдання на встановлення відповідності і одне завдання з розгорнутою відповіддю.

Учні загальноосвітніх класів виконують завдання першої, другої, третьої та четвертої частин атестаційної роботи. Учні класів з поглибленим вивченням біології виконують завдання першої, другої, третьої, четвертої та п'ятої частин атестаційної роботи. Під час виконання роботи учням не дозволяється користуватися додатковою літературою (таблицями, посібниками тощо).

Оформлення відповідей на завдання атестаційних робіт здійснюється учнем у бланку, зразок якого розміщено у збірнику. Відповіді на завдання з розгорнутою відповіддю (№№ 28, 29, 30) оформляються на аркушах із штампом навчального закладу. Критерії оцінювання кожного типу завдань, таблиці переводу набраних балів у 12-ти бальну систему оцінювання навчальних досягнень учнів наведено у пояснювальній записці до збірника.

Учні загальноосвітніх навчальних класів виконують атестаційну роботу протягом 60 хвилин. Учні класів з поглибленим вивченням біології – протягом 90 хвилин. Час на вступну бесіду та інструктаж не враховується.

Державна підсумкова атестація з біології у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою проводитиметься за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з біології для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (російською мовою). 9 клас» (авт. Костильов О. В., Андерсон О. А. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Державна підсумкова атестація з **географії** проводиться за результатами вивчення шкільного курсу «Географія України» (8–9 клас). Атестація передбачає визначення рівня навчальних досягнень дев'ятикласників щодо географічних закономірностей, розуміння взаємозв'язків між компонентами природних комплексів, взаємодії природи і господарської діяльності людини, життя людей, їх традицій, звичаїв, ведення господарства тощо. Державна підсумкова атестація з географії проводитиметься письмово за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з географії. 9 клас» (авт. Гладковський Р. В., Довгань А. І., Паламарчук Л. Б., Совенко В. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

До збірника входить 30 варіантів письмових робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Кожен варіант налічує 28 тестових завдань різних типів і рівнів складності, зокрема з вибором однієї правильної відповіді, на визначення відповідності та завдання, що містять сім варіантів відповідей, три з яких є правильними. Крім тестових завдань, кожен варіант містить одне завдання на контурній карті та 3 завдання відкритого типу, одне з яких (під номером 31)

має підвищений рівень складності (позначене зірочкою) і призначене лише для класів з поглибленим вивченням географії. Відповідно учні цих класів не виконують завдання відкритого типу під номером 30.

Під час виконання атестаційної роботи не дозволяється користуватися атласами та іншими джерелами картографічних знань

На виконання атестаційної роботи відводиться 90 хвилин. Час на вступну бесіду та інструктаж не враховується.

Для відповіді на тестові завдання використовується зразок бланка відповідей, розміщений на останніх сторінках посібника, а також контурні карти, що додаються до кожного варіанта у відповідності із завданням. Вчитель може скопіювати їх у необхідній кількості. Відповіді на завдання відкритого типу учні виконують на окремих проштампованих навчальним закладом аркушах, що додаються до заготовлених бланків відповідей.

Користуватися підручниками, іншими посібниками (словниками, довідниками) під час виконання письмової форми державної підсумкової атестації з географії не дозволяється.

Державна підсумкова атестація з географії у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою відбуватиметься за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з географії для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (російською мовою). 9 клас» (авт. Гладковський Р. В., Довгань А. І., Паламарчук Л. Б., Совенко В. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Матеріали для державної підсумкової атестації з **іноземної мови** у 9 класі загальноосвітніх навчальних закладів складені відповідно до чинної програми з іноземних мов.

Державна підсумкова атестація з іноземної мови проводиться за навчальними посібниками:

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з англійської мови. 9 клас» (авт. Коваленко О. Я., Чепурна О. В., Ворон Г. Л., Шопулко М. Н. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з німецької мови. 9 клас» (авт. Коваленко О. Я., Горбач Л. В., Трінька Г. Ю. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з французької та іспанської мов. 9 клас» (авт. Коваленко О. Я., Клименко Ю. М., Файзуліна Л. М., Костилов А. І., Плієнко В. П. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Зміст і формат атестації враховує головну мету навчання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах – формування в учнів комунікативної компетенції, базою для якої слугують комунікативні вміння, сформовані на основі мовних знань і навичок.

Об'єктами контролю визначаються **читання, письмо та говоріння** як види мовленнєвої діяльності, а також **лексичний і граматичний аспекти** іншомовної комунікації (використання мови).

Зміст тестових завдань будується на автентичних зразках мовлення, прийнятого у Великій Британії, Франції, Німеччині, Іспанії, та відповідає сферам і тематиці ситуативного спілкування, зазначеним у шкільній навчальній програмі.

Завдання для визначення рівня сформованості компетенції в **читанні** орієнтується на різні його стратегії: з розумінням основної інформації (ознайомлювальне читання) та повної інформації (вивчальне читання). Джерелами для добору текстів слугують інформаційно-довідкові, рекламні, газетно-журнальні матеріали, уривки з художніх творів, зміст яких узгоджується з навчальною програмою. Тексти для ознайомлювального читання можуть містити незнайомі слова – до 5 %, а для вивчального читання до 3 %, про значення слів можна здогадатись із контексту, за словотворчими елементами, за співзвучністю з рідною мовою (слова-інтернаціоналізми).

Завдання для визначення рівня сформованості компетенції в **письмі** зорієнтовані на виконання комунікативно-творчих видів діяльності: писати тексти різних видів та на різні теми, пов'язані з інтересами та комунікативними потребами, що узгоджуються зі змістом шкільної навчальної програми (зв'язне висловлювання, оголошення, лист, листівка, анотація, відгук).

Контроль лексичної та граматичної компетенції (використання мови) передбачає визначення рівня сформованості мовних навичок: здатності самостійно добирати і формоутворювати лексичні одиниці та граматичні явища відповідно до комунікативних потреб спілкування в межах сформульованих завдань. Основними засадами для вибору видів і змісту тестів слугують завдання комунікативно-когнітивного спрямування: редагування, доповнення, заповнення, трансформація, перефразування.

Державна підсумкова атестація з **іноземної мови** у 9 класі, як і в попередні роки, проводитиметься за білетами, що містять завдання трьох видів: читання тексту та виконання післятекстового завдання; письмова робота; бесіда за пропонованими ситуаціями.

Перше завдання білетів має на меті перевірити рівень сформованості в учнів умінь і навичок читання, розуміння прочитаного тексту, уміння узагальнювати зміст прочитаного, виокремлювати ключові слова та визначати значення незнайомих слів за контекстом або словотворчими елементами.

Учень має продемонструвати розуміння прочитаних автентичних текстів різних жанрів і стилів, зокрема художню прозу, що відображають реалії життя та відповідають віковим особливостям. Він уміє знаходити та аналізувати необхідну інформацію, що подається у вигляді оцінних суджень, опису, аргументації, робити висновки з прочитаного; виділяти головну думку/ідею та диференціювати основні факти і другорядну інформацію; аналізувати і зіставляти інформацію, розуміти логічні зв'язки всередині тексту та між його частинами.

Тексти можуть містити до 5 % незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, використовуючи лінгвістичну і контекстуальну здогадку, спираючись на сюжетну лінію, та 2 % незнайомих слів, які не перешкоджають розумінню тексту загалом.

Друге завдання білетів складається з двох частин:

Перша частина перевіряє рівень сформованості в учнів писемної мовленнєвої компетенції, тобто володіння функціональними стилями писемного мовлення в межах, визначених Програмою загальноосвітніх навчальних закладів з іноземних мов, що також відповідає **Європейському стандарту В1**.

Учні вміють писати особисті листи, використовуючи формули мовленнєвого етикету, прийняті в країні, мова якої вивчається, розповідаючи про окремі факти та події свого життя, висловлюючи власні міркування і почуття, описуючи плани на майбутнє та запитуючи партнера про аналогічну інформацію, а також передавати повідомлення у вигляді записки довільної форми.

Вони уміють: розповісти про перебіг подій; описати людину, об'єкт; написати повідомлення відповідно до поставленого завдання, зокрема про побачене, прочитане, почуте та згідно із запропонованою мовленнєвою ситуацією; уміють обґрунтувати власну точку зору; уміють складати ділові листи, написати оголошення, заяву, зробити запис інформації. Обсяг письмового висловлювання складає 35–45 слів.

У частині використання мови визначається рівень володіння лексичними, граматичними знаннями, що передбачають уміння вільно спілкуватися. Учні пропонуються тести 3 пропущеними лексичними одиницями або граматичними структурами.

Третє завдання білетів перевіряє рівень сформованості навичок та вмінь мовлення за допомогою зв'язного висловлювання.

Учні спілкуються зі співрозмовником; чітко реагують на почуте під час спілкування; беруть участь у бесіді та ведуть діалог у межах програмної тематики, реалізуючи необхідні комунікативні функції; адекватно використовують у спілкуванні компенсаторні засоби та найбільш уживані формули, що стосуються лінгвокраїнознавчої сфери і надають спілкуванню більшої виразності, емоційності та переконливості; використовують у процесі спілкування різноманітні мовні засоби, у тому числі діалогічні єдності та формули мовленнєвого етикету, прийнятого в країні, мову якої вивчають, а саме: для ініціювання, підтримування і завершення спілкування, для аргументації власної точки зору і для висловлювання свого ставлення до предмета спілкування.

Відповідь учнів проходить у формі бесіди-діалогу із членами екзаменаційної комісії (з елементами монологічного повідомлення).

Бесіда-діалог повинна мати характер мовленнєвої взаємодії в межах запропонованої ситуації. Учні реагують на репліки співрозмовника та стимулюють його до продовження. Діалог – обмін інформацією повинен складатись із запитань і відповідей, реплік-реакцій і реплік-спонукань. Монологічні висловлювання учнів повинні відповідати ситуації; бути повними, послідовними, комунікативно спрямованими (містити особистісні оцінні фрази, власне ставлення учня до об'єкта висловлювання), лексично насиченими, правильно фонетично і граматично оформленими.

Державна підсумкова атестація з іноземної мови складається з письмової та усної частин. На виконання письмової частини (використання мови, читання та письмо) та усної (говоріння) передбачено 35 хвилин (таблиця).

1 частина	2 частина
Читання 10 хв.	Говоріння 10 хв.

Письмо (Використання мови) 15 хв.	
25 хв.	10 хв. на кожного учня

Державна підсумкова атестація з іноземних мов проводиться на основі матеріалів збірників завдань, виконання яких дає змогу визначити рівень засвоєння змісту чинної навчальної програми для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов 11-річної школи. Вони відповідають загальноєвропейським рівням (A2+ – B1).

Посібники «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з іноземних мов. 9 клас» містять 100 варіантів білетів з англійської мови; по 50 варіантів з німецької, французької та 20 з іспанської мов.

Кількість білетів добирається вчителями загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до типу навчального закладу (загальноосвітній навчальний заклад чи спеціалізована школа з поглибленим вивченням іноземних мов) та кількості учнів у класі.

Завдання першого та другого питання білетів учні виконують на аркушах зі штампом відповідного загальноосвітнього навчального закладу.

У загальноосвітніх навчальних закладах з **навчанням російською чи іншими мовами національних меншин** державна підсумкова атестація з мови навчання у 9 класі проводиться у формі диктанту за посібниками, що мають відповідний гриф Міністерства:

«Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з кримськотатарської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням кримськотатарською мовою. 9 клас» (укл. Ганієва Е. С., Яяєва А. М., Нафеева Л. Б.);

«Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з молдовської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням молдовською мовою. 9 клас» (укл. Фетеску Л. І., Кьося В. В.);

«Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з польської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою. 9 клас» (укл. Лебедь Р. К.);

«Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з російської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. 9 клас» (укл. Бикова К. І., Кошкіна Ж. О. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013);

«Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з румунської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською мовою. 9 клас» (укл. Говорнян Л. С., Остафій О. Р.);

«Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з угорської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням угорською мовою. 9 клас» (укл. Браун Є. Л.);

«Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з болгарської мови для загальноосвітніх навчальних закладів. 9 клас» (укл. Бузіян Н. С., Кара Н. В.).

Тексти диктантів для проведення державної підсумкової атестації з мови навчання визначаються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, відповідними департаментами та управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Перевірці під час державної підсумкової атестації підлягають уміння учнів правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та словникові слова, визначені для запам'ятовування; уміння ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; уміння належним чином оформлювати роботу.

На проведення державної підсумкової атестації з російської чи інших мов національних меншин у 9 класі відводиться 1 астрономічна година.

Державна підсумкова атестація з **української літератури** в основній школі проводиться у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації з української літератури. 9 клас» (авт. Коваленко Л. Т., Михайлова Н. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013) або усно за білетами.

Мета державної підсумкової атестації з української літератури— перевірити відповідність знань, умінь і навичок дев'ятикласників програмовим вимогам і оцінити рівень навчальних досягнень учнів за курс основної школи.

Збірник завдань для державної підсумкової атестації укладено відповідно до чинної програми з української літератури для загальноосвітніх навчальних закладів.

Тривалість виконання завдання у письмовій формі — 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

У збірнику представлено 20 варіантів завдань у тестовій формі, однакових за структурою та складністю. Завдання дають можливість визначити рівень засвоєння програмового матеріалу й сформованість в учнів таких когнітивних умінь: розуміння, застосування, аналіз, синтез і оцінювання. Під час державної підсумкової атестації передбачено оцінити рівень опанування учнями змістових ліній, визначених програмою, зокрема зміст художніх творів, аналіз художніх творів, літературний процес, відомості з теорії літератури.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів атестаційних робіт для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Кожен тест складається з 25 завдань різної форми: завдання з вибором однієї правильної відповіді, завдання на встановлення відповідності, завдання відкритої форми з короткою відповіддю (передбачають вписування відповіді у вигляді слова, словосполучення чи речення) та завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю (учні мають надати вичерпну відповідь, сформулювати і прокоментувати проблему, порушену в художньому творі, пояснити позицію автора, указати, чи погоджуються вони з такою позицією, й аргументувати свою думку; обсяг відповіді – від 100 до 200 слів).

В усній формі атестація з української літератури проводиться за білетами. Кожний з 23 білетів складається з двох питань, які передбачають перевірку системних знань школярів щодо етапів літературного процесу, розуміння певних теоретико-літературних понять, вміння аналізувати художній твір, виразно читати текст.

Державна підсумкова атестація **зі світової літератури** в основній школі проводиться у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації зі світової літератури. 9 клас» (авт. Фоміна С. П., Таранік-Ткачук К. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013) або в усній формі за білетами.

Пропонований збірник завдань укладений відповідно до чинної програми зі світової літератури, охоплює навчальний матеріал 8 і 9 класів і містить 20 варіантів завдань. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання завдання державної підсумкової атестації зі світової літератури відводиться 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

Тестові завдання призначені для комплексної перевірки знань з навчального предмета і побудовані таким чином, щоб дати учням можливість показати вміння аналізувати та інтерпретувати художній текст, виявляти його розуміння, усвідомлення родової й жанрової специфіки та стильової своєрідності, багатства його ідейно-художнього змісту та особливостей поетики. Важливим також є сприйняття твору в літературно-мистецькому контексті епохи, коли його було написано, у зв'язках із літературними традиціями.

У збірнику вміщено завдання різних форм: на обрання однієї правильної відповіді; на встановлення послідовності, на встановлення відповідності, завдання відкритого типу (учень має написати твір-мініатюру обсягом 1 сторінка на запропоновану тему, в якому продемонструвати сформованість базових знань зі світової літератури, уявлення про художню літературу як мистецтво слова, уміння висловити свої думки про художній твір, вміння аналізувати різні за своєю жанровою специфікою твори, а також проявити самостійність суджень, уміння спиратися на тексти письменників, підбирати потрібну форму вислову, визначати національну своєрідність конкретного тексту).

Для відповіді на тестові завдання використовується зразок бланка відповідей, розміщений на останніх сторінках посібника. Цей зразок учитель може скопіювати у необхідній кількості. Відповіді на завдання відкритого типу учні виконують на окремих аркушах зі штампом навчального закладу, що додаються до заготовлених бланків відповідей.

Користуватися текстами, підручниками, іншими посібниками (словниками, довідниками) під час складання державної підсумкової атестації зі світової літератури не дозволяється.

В усній формі атестація зі світової літератури проводиться за білетами. Кожний з 25 білетів складається з двох завдань, які передбачають перевірку знань школярів про головні етапи розвитку світового літературного процесу, розуміння учнями теоретико-літературних понять, вміння аналізувати та інтерпретувати художній текст, ілюструвати розповідь про художні особливості історичних та літературних епох відповідними прикладами з художніх творів, виразно читати напам'ять поетичні твори тощо.

У загальноосвітніх навчальних закладах (класах) з навчанням російською, польською, румунською, молдовською, кримськотатарською, угорською мовами державна підсумкова атестація з **інтегрованого курсу «Література» (національної меншини та світова)** може проводитись у письмовій формі або усно за білетами.

Атестація з інтегрованого курсу **«Література» (російська та світова)** у письмовій формі проводиться за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (російська та світова). 9 клас (авт. Сімакова Л.А., Снегірьова В.В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Збірник завдань укладений відповідно до вимог чинної програми і містить 10 варіантів по 15 тестових завдань різної форми: закритої – на вибір правильної відповіді з чотирьох запропонованих; на встановлення правильної послідовності, на встановлення відповідності, завдання відкритої форми, творче. Мета роботи – комплексна перевірка знань учнів з літератури. Завдання побудовані таким чином, щоб учні змогли продемонструвати вміння розуміти та інтерпретувати художній текст, визначати родову й жанрову специфіку та стильову своєрідність художнього твору, багатство його ідейно-художнього змісту та особливості поетики, сприйняття конкретного твору в літературно-мистецькому контексті епохи, у зв'язках із літературною традицією України і світу.

Для відповіді на тестові завдання використовується зразок бланка відповідей, розміщений на останніх сторінках посібника, який учитель може скопіювати в необхідній кількості. Відповіді на завдання відкритого типу учні виконують на окремих аркушах зі штампом навчального закладу, що додаються до заготовлених бланків відповідей.

Користуватися текстами, підручниками, іншими посібниками (словниками, довідниками) під час складання державної підсумкової атестації з курсу «Література» (російська та світова) не дозволяється.

На виконання завдань державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (російська та світова) відводиться 90 хвилин. Відлік часу розпочинається з моменту початку роботи учнів над завданнями.

В усній формі атестація з інтегрованого курсу «Література» (російська та світова) проводиться за білетами. Кожний з 25 білетів складається з двох завдань, які дають можливість учителю перевірити рівень засвоєння учнями навчального матеріалу про головні етапи розвитку російської та світової літератури, розуміння учнями теоретичних літературознавчих понять, вміння аналізувати та інтерпретувати художній текст, ілюструвати розповідь про

художні особливості історичних та літературних епох відповідними прикладами з художніх творів, виразно читати напам'ять поетичні твори тощо.

Державна підсумкова атестація з інтегрованого курсу «Література»(румунська та світова) у письмовій формі проводиться за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (румунська та світова). 9 клас (авт. Говорнян Л. С., Бурла О. К.).

Збірник складається з 10 варіантів, кожний з яких містить завдання різної форми чотирьох рівнів складності. Тестові завдання призначені для комплексної перевірки знань з літератури (ідейно-художнього змісту творів, сюжетно-композиційних елементів тощо), умінь учнів самостійно аналізувати прочитані твори, висловлювати власні думки про художній твір тощо.

Завдання та білети з інтегрованого курсу «Література» (національної меншини та світова) для проведення державної підсумкової атестації у 9 класі загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням кримськотатарською, молдовською, польською, угорською мовами розробляються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, відповідними департаментами та управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій і погоджуються з Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України до 1 квітня 2013 року (тексти завдань для погодження подаються українською та рідною мовами).

Державна підсумкова атестація з інтегрованого курсу «Література» (національної меншини та світова) проводиться протягом 90 хвилин. Відлік часу розпочинається з моменту початку роботи учнів над завданнями.

Державна підсумкова атестація з **історії України** проводиться в основній школі у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації з історії України. 9 клас» (авт. Власов В. С. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013) або усно за білетами.

Збірник містить 15 варіантів по 10 тестових завдань різної форми: завдання з вибором однієї правильної відповіді; завдання з вибором кількох правильних відповідей; завдання на встановлення відповідності; завдання на встановлення правильної послідовності; завдання відкритої форми з короткою відповіддю; завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю.

Завдання укладені з урахуванням тематичного принципу: кожне завдання сприятиме перевірці рівня сформованості навчальних компетентностей на прикладі певної теми курсу. При цьому теми підібрано за класами відповідно до вимог програми.

Державна підсумкова атестація з історії України проводиться протягом 90 хвилин.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

В усній формі атестація з історії України проводиться за білетами. Кожний з 20 білетів складається з двох запитань, які передбачають перевірку знань школярів про основні історичні процеси та факти з історії України від найдавніших часів до початку ХХ століття.

Державна підсумкова атестація **із всесвітньої історії** проводитиметься в письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації із всесвітньої історії. 9 клас» (авт. Ладиченко Т. В., Камбалова Я. М.– К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013) або усно за білетами.

Збірник містить 15 варіантів по 10 тестових завдань різної форми: завдання з вибором однієї правильної відповіді; завдання з вибором кількох правильних відповідей; завдання на встановлення відповідності; завдання на встановлення правильної послідовності; завдання відкритої форми з короткою відповіддю; завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю.

Державна підсумкова атестація із всесвітньої історії проводиться протягом 90 хвилин.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

В усній формі атестація із всесвітньої історії проводиться за білетами. Кожний з 22 білетів складається з двох запитань, які передбачають перевірку знань школярів про основні історичні процеси та факти із всесвітньої історії від зародження людства, цивілізацій до початку ХХ століття. Такий підхід дає можливість визначати причини, суть та наслідки подій, змальовувати портрети визначних історичних діячів.

Навчальний предмет **«Правознавство. Практичний курс»** передбачає вивчення законодавства України у частині прав та свобод малолітніх і неповнолітніх осіб, а також особливостей їх юридичної відповідальності. При цьому враховується чинність нормативно-правових актів на момент проведення атестації. Державна підсумкова атестація з практичного курсу правознавства проводиться в письмовій формі за «Збірником тестових завдань для державної підсумкової атестації з правознавства (практичний курс)» (авт. Ремех Т.О. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013) або усно за білетами.

Збірник містить 10 варіантів по 11 завдань у кожному, котрі охоплюють усі розділи навчальної програми з зазначеного предмета. Кожний варіант містить тестові завдання на вибір правильної відповіді, завдання на порівняння юридичних понять, аналіз фрагменту нормативно-правового акту, юридичну задачу та завдання творчого характеру. Для відповіді на тестові завдання (1-7 та 11) використовується зразок бланка відповідей, розміщений на останніх сторінках посібника. Цей зразок учитель може скопіювати у необхідній кількості. Відповіді на завдання відкритого типу (8-10) учні виконують на окремих проштампованих навчальним закладом аркушах, що додаються до заготовлених бланків відповідей.

Державна підсумкова атестація з начального предмета **«Правознавство. Практичний курс»** проводиться протягом 90 хвилин.

В усній формі атестація з правознавства (практичний курс) проводиться за білетами. Кожний з 24 білетів складається з двох запитань, які передбачають перевірку знань школярів про основні правові поняття, процеси та явища.

Державна підсумкова атестація з **художньої культури** у 9 класі проводитиметься письмово за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з художньої культури. 9 клас» (авт. Масол Л. М., Гайдамака О. В.– К.: Центр навчально-методичної літератури 2013) або усно за білетами.

Збірник містить 10 варіантів, кожен з яких складається із 17 завдань різного типу та рівня складності. Це завдання на вибір однієї правильної відповіді, завдання на вибір кількох правильних відповідей, завдання на встановлення відповідності, завдання відкритого типу з розгорнутою відповіддю на розуміння мистецьких понять, порівняння, узагальнення, аналіз-інтерпретацію творів мистецтва. Враховуючи мистецьку специфіку курсу «Художня культура» та компетентнісний підхід у навчанні, введено спеціальні завдання (№16-17), що потребують активної художньо-творчої уяви, використання оригінальних асоціацій, паралелей, аналогій і здатності до практичного застосування набутих художніх знань. Вони спрямовані на перевірку уміння учнів встановлювати взаємозв'язки між видами мистецтва та між художніми й життєвими явищами, оцінку прояву самостійного художнього мислення і діяльності творчого типу, комплексу ключових, предметних і міжпредметних компетентностей.

Виконання усього комплексу завдань дає змогу визначити рівень засвоєння учнями чинної навчальної програми з «Художньої культури», яка узагальнює знання і вміння учнів з мистецьких дисциплін в основній школі.

Навчальні заклади використовують усі варіанти для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання завдання атестації у письмовій формі відводиться 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

В усній формі атестація з художньої культури проводиться за білетами. Кожний з 25 білетів складається з трьох завдань. Перше і друге завдання передбачають перевірку загальної орієнтації учнів у явищах художньої культури, мовних і жанрово-стильових особливостях різних видів мистецтва, а також рівень прояву художнього мислення – уміння аналізувати, співставляти, шукати аналогії тощо.

Завдання № 3 перевіряє рівень сформованості уміння учнів аналізувати й інтерпретувати твори мистецтва. Виконання завдання передбачає вільну розгорнуту відповідь із формулюванням висновків і власного естетичного ставлення до твору мистецтва, який обрано для аналізу-інтерпретації (бажано визначити основні художні засоби, за можливості також жанр, епоху, мистецький стиль чи напрям, використовуючи художньо-образні асоціації, порівняння, аналогії).

Державна підсумкова атестація з **хімії** проводиться у письмовій або усній формі.

У письмовій формі атестація з хімії проводиться за завданнями з навчального посібника «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з хімії. 9 клас» (авт. Титаренко Н. В., Лашевська Г. А. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Збірник містить 20 варіантів атестаційних робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу.

Зміст завдань відповідає чинній програмі з хімії для загальноосвітніх навчальних закладів (класів) з поглибленим вивченням хімії.

Кожний варіант включає 30 завдань, зміст яких охоплює різні розділи навчальної програми. Серед них: тестові завдання закритої форми (завдання з вибором однієї правильної відповіді, завдання на встановлення відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності); завдання відкритої форми (наприклад, завдання на відтворення генетичного зв'язку між класами неорганічних сполук; на складання рівнянь окисно-відновних реакцій та електронних балансів до них, реакцій йонного обміну в молекулярній та йонній формах); задачі різних типів, які передбачають розгорнутий запис розв'язування завдання з обґрунтуванням кожного етапу (пропонуються типи задач, що передбачені навчальною програмою для загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням хімії).

На виконання завдань державної підсумкової атестації відводиться 90 хвилин. Під час роботи учні не можуть користуватися додатковою літературою (таблицями, посібниками тощо), окрім довідкових матеріалів, розміщених у збірнику. Для проведення обчислень учням дозволяється користуватися калькулятором.

В усній формі атестація з хімії проводиться за білетами. Кожний з 20 білетів складається з трьох завдань. Перше і друге завдання передбачають перевірку теоретичних знань школярів, вміння ілюструвати виклад фактів та теорій відповідними прикладами, рівняннями хімічних реакцій. Третє завдання має практичний зміст і спрямоване на виявлення вміння застосовувати набуті знання для розв'язування розрахункових задач, здійснення реакцій та складання рівнянь реакцій. Задачу добирає вчитель з навчальних посібників, що мають відповідний гриф.

Державна підсумкова атестація з **фізики** в 9 класі проводиться у письмовій або усній формі.

У письмовій формі атестація з фізики проводиться за завданнями з навчального посібника «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з фізики. 9 клас» (авт. Засекіна Т. М., Коваль В. С., Сиротюк В. Д., Чернецький І. С. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Збірник містить 20 варіантів атестаційних робіт. Кожен варіант атестаційної роботи містить завдання з усіх розділів базового курсу фізики і складається з десяти завдань початкового рівня, трьох завдань середнього рівня, двох завдань достатнього рівня та двох завдань високого рівня.

Зміст завдань відповідає чинній програмі з фізики для загальноосвітніх навчальних закладів та програмі для 8–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (класів) з поглибленим вивченням фізики. Навчальні заклади

визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання письмової атестаційної роботи відводиться 90 хвилин.

Під час виконання роботи учні не можуть користуватися додатковою літературою, оскільки всі необхідні для розв'язання дані наведено у тексті завдання. Для проведення обчислень учням дозволяється користуватися калькулятором.

В усній формі атестація з фізики проводиться за білетами. Кожний з 23 білетів складається з трьох завдань. Перше завдання передбачає перевірку теоретичних знань школярів, вміння ілюструвати виклад фактів та теорій відповідними прикладами перебігу фізичних явищ, їх прояву в природі або використання в технічних пристроях і повсякденному житті. Відповідаючи на друге запитання білета, учень має продемонструвати вміння планувати дослідження, використовувати вимірювальні прилади та обладнання, проводити експерименти, систематизувати та узагальнювати результати досліджень. Підбір обладнання для виконання експериментальних завдань здійснюється вчителем відповідно до матеріально-технічного забезпечення фізичного кабінету. Третє завдання – задача, яка добирається вчителем з навчального посібника «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з фізики. 9 клас» (авт. Засекіна Т. М., Коваль В. С., Сиротюк В. Д., Чернецький І. С. - К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013). Завдання передбачає розгорнутий запис розв'язування задачі.

Державна підсумкова атестація з **інформатики** проводиться у письмовій формі за навчальним посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інформатики. 9 клас» (авт. Морзе Н. В., Вембер В. П., Кузьмінська О. Г., Войцеховський М. О., Проценко Т. Г. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013), за білетами або у вигляді творчої роботи.

Збірник містить 20 варіантів атестаційних робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, то варіанти завдань не можуть повторюватися.

Кожний варіант включає 17 завдань, які охоплюють різні розділи навчальної програми. Серед них: завдання в тестовій формі (завдання з вибором однієї або кількох правильних відповідей, завдання на встановлення відповідності), завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю та 2 практичних завдання (практичні завдання передбачають їх безпосереднє виконання на комп'ютері).

На виконання завдань державної підсумкової атестації відводиться 120 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

За вибором учнів можливо проводити державну підсумкову атестацію з інформатики у формі захисту творчих учнівських навчальних робіт (проектів) зі створення прикладного програмного забезпечення навчального процесу (прикладні програмні засоби, інструментальні середовища, комп'ютерні навчальні системи). Таку форму проведення атестації можуть обирати учні, які виявили особливий інтерес до предмета, мають глибокі

знання інформаційних технологій та навчальні досягнення високого рівня (10, 11, 12 балів) з інформатики. Методичні рекомендації щодо підготовки та захисту таких робіт публікуватимуться у фахових виданнях.

Для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням кримськотатарською, молдовською, польською, румунською та угорською мовами переклад завдань з математики, біології, фізики, хімії, всесвітньої історії та інформатики здійснюється Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, відповідними департаментами та управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Кожен учень, який проходить державну підсумкову атестацію в письмовій формі, отримує варіант роботи із вищезазначених посібників, бланк відповідей, підготовлені навчальним закладом, та зошит (кілька аркушів) для виконання роботи зі штампом навчального закладу.

III. Державна підсумкова атестація у старшій школі

Державна підсумкова атестація в старшій школі проводиться з трьох предметів:

- українська мова;
- профільний предмет (для учнів, які навчалися у класах з профільним навчанням), історія України або математика (для учнів, які навчалися у класах універсального профілю);
- предмет за вибором.

При вивченні двох профільних предметів (наприклад, фізики і математики у фізико-математичному профілі) атестацію складають із одного з них замість предмета за вибором.

Державна підсумкова атестація з **української мови** є обов'язковою і проводиться у формі переказу без творчого завдання за текстом, визначеним Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України за посібником: «Збірник переказів для державної підсумкової атестації з української мови. 11 клас» (укл. Шелехова Г.Т., Новосьолова В.І., Ярмолюк А.В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013) і оголошеним по радіо та телебаченню в день проведення атестації.

Тексти 60 переказів цього збірника відповідають навчально-методичним вимогам до докладного переказу, що в повному обсязі дає змогу перевірити формування в учнів комунікативних умінь (сприйняття почутої інформації, докладне її відтворення, самостійне визначення предмета й завдань висловлювання, добір для їх вирішення потрібних мовних засобів тощо) та орфографічних і пунктуаційних навичок.

На виконання завдання державної підсумкової атестації з української мови в 11 класі відводиться 90 хвилин, протягом яких учні докладно відтворюють первинний текст запропонованого переказу з урахуванням його смислової і структурної цілісності (без додаткового творчого завдання). Переказ проводиться за традиційною методикою.

Державна підсумкова атестація з **мови навчання** (кримськотатарська, молдовська, польська, російська, румунська, угорська) у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин в 11 класі проводиться у формі переказу без творчого завдання за посібниками, що мають відповідний гриф Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України:

«Збірник переказів для державної підсумкової атестації з кримськотатарської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням кримськотатарською мовою. 11 клас» (укл. Яєва А. М., Велішаєва Х. В., Яєва Н. М.);

«Збірник переказів для державної підсумкової атестації з молдовської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням молдовською мовою. 11 клас» (укл. Кьося В. В., Фетеску Л. І.);

«Збірник переказів для державної підсумкової атестації з польської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою. 11 клас» (укл. Іванова М. С.);

«Збірник переказів для державної підсумкової атестації з російської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. 11 клас» (укл. Мельникова Л. В., Король Г. М., Путій Т. М. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013);

«Збірник переказів для державної підсумкової атестації з румунської мови для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням румунською мовою. 11 клас» (укл. Говорнян Л. С., Остафій О. Р.);

«Збірник переказів для державної підсумкової атестації з угорської мови для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням угорською мовою. 11 клас» (укл. Браун Є. Л.);

«Збірник переказів для державної підсумкової атестації з болгарської мови для загальноосвітніх навчальних закладів. 11 клас» (укл. Бузіян Н. С., Кара Н. В.).

Тексти переказів для проведення державної підсумкової атестації з мови навчання визначаються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, відповідними департаментами та управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

На проведення державної підсумкової атестації з російської мови чи інших мов національних меншин відводиться 90 хвилин. Відлік часу розпочинається з моменту початку роботи учнів над завданнями.

Державна підсумкова атестація з російської мови може проводитися у тестовій формі за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з російської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. 11 клас» (укл. Бикова К. І., Кошкіна Ж. О. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації укладено відповідно до чинних навчальних програм для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням російською мовою і надає можливість перевірити та

оцінити рівень сформованості мовної та мовленнєвої компетенцій учнів, їх уміння реалізовувати свої знання в практичній діяльності.

Збірник містить 15 варіантів тестових завдань. Кожний варіант складається з 21 завдання різних ступенів складності.

Завдання 1-4 відносяться до невеликих текстів і передбачають одну правильну відповідь із чотирьох, а *завдання 5-17* – вибір однієї правильної відповіді з п'яти.

Завдання 18-20 передбачають встановлення відповідності між рядками, що позначені буквами та цифрами.

Завдання 21 передбачає написання аргументованого стислого твору на запропоновану тему.

Тривалість виконання тестових завдань – 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

Державна підсумкова атестація з української літератури в 11 класі за курс повної загальної середньої освіти проводиться у формі тестування за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації з української літератури. 11 клас» (авт. Коваленко Л.Т., Михайлова Н.В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Його мета— перевірити відповідність знань, умінь і навичок випускників загальноосвітніх навчальних закладів програмовим вимогам і оцінити рівень навчальних досягнень учнів за курс середньої школи.

Збірник завдань для державної підсумкової атестації укладено відповідно до чинних програм з української літератури для загальноосвітніх навчальних закладів.

Тривалість виконання тесту — 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

У збірнику представлено 20 варіантів завдань у тестовій формі, однакових за структурою та складністю. Завдання вимірюють рівень засвоєння програмового матеріалу й сформованість в учнів таких когнітивних умінь, як знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез і оцінювання. Під час державної підсумкової атестації передбачено оцінити рівень навчальних досягнень учнів: розуміння змісту художніх творів, вміння їх аналізувати, використовуючи знання щодо літературного процесу і відомостей з теорії літератури.

Кожен тест складається з 33 завдань різної форми.

Завдання 1–24 з вибором однієї правильної відповіді містять чотири або п'ять варіантів відповідей, із яких тільки одна правильна.

Завдання 22–24 з вибором однієї правильної відповіді укладено за програмою для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів, тому їх повинні виконувати під час ДПА тільки учні класів філологічного напрямку. У збірнику такі завдання позначено зірочкою (*).

У завданнях 25–28 випускники мають *установити відповідність* між лівою та правою колонками й уписати літери в таблицю.

Чотири завдання відкритої форми з короткою відповіддю (завд. 29–32) передбачають запис відповіді у вигляді слова, словосполучення чи речення.

Тридцять два завдання тесту перевіряють знання змісту вивчених текстів, уміння їх аналізувати, виявляти особливості змісту і форми, порівнювати певний літературний твір із творами інших письменників вивченого періоду.

Завдання 33 вимагає написання розгорнутої відповіді на запропоноване питання. Учні мають надати вичерпну відповідь, сформулювати і прокоментувати проблему, порушену в художньому творі, пояснити позицію автора, указати, чи погоджуються вони з такою позицією, й аргументувати свою думку. Обсяг відповіді — від 100 до 200 слів.

Державна підсумкова атестація зі **світової літератури** в 11 класі проводиться у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації зі світової літератури. 11 клас» (авт. Таранік-Ткачук К. В., Фоміна С. П. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Перевірка знань учнів у вигляді завдань у тестовій формі дозволяє вчителю визначити рівень навчальних досягнень учнів водночас із багатьох тем і розділів програми; об'єктивно оцінити рівень засвоєння навчального матеріалу; створити для всіх учнів рівні умови під час складання тестів.

Пропонований збірник завдань у тестовій формі для державної підсумкової атестації укладений відповідно до чинних програм зі світової літератури, охоплює навчальний матеріал 10 та 11 класів і містить 20 варіантів атестаційних завдань.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Тестові завдання призначені для комплексної перевірки знань зі світової літератури та побудовані так, щоб учні змогли продемонструвати розуміння художнього твору, вміння аналізувати та інтерпретувати його, усвідомлювати його родову і жанрову специфіку, стильову своєрідність, багатство його ідейно-художнього змісту та особливості поетики. Творча робота має відображати сформованість базових знань зі світової літератури, уявлення про художню літературу як мистецтво слова, уміння висловити свої думки про художній твір, аналізувати різні за своєю жанровою специфікою твори, проявити самостійність суджень, уміння спиратися на тексти письменників, добирати потрібну форму вислову, визначати національну своєрідність конкретного тексту).

У залежності від того, за яким рівнем (стандарту, академічним, профільним) учні вивчали світову літературу в школі, вони мають виконати різний комплект завдань. Кількість завдань для рівня стандарту та академічного (профільного) відрізняється.

До збірника увійшли завдання різних форм:

- завдання 1-24 передбачають вибір однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих;

- завдання 25-27 передбачають встановлення відповідності (до кожного рядка, позначеного буквою, учень добирає відповідник, позначений цифрою);

- завдання 28 передбачає написання стислого твору-роздуму на запропоновану тему (ця творча робота відображає сформованість базових знань зі світової літератури, уявлення про художню літературу як мистецтво слова, уміння самостійно мислити, аналізувати різні за жанровою специфікою твори й висловлювати щодо них власні думки, спиратися на художні тексти, добирати відповідну форму вислову, визначати національну своєрідність твору).

Завдання з позначками «СА» та «С» призначено для рівня стандарту; завдання з позначками «СА» та «АП» - для академічного та профільного рівнів.

На виконання завдання державної підсумкової атестації зі світової літератури відводиться 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

Державна підсумкова атестація з **інтегрованого курсу «Література» (національної меншини та світова)** в 11 класі проводиться у письмовій формі.

Мета проведення державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» («національної меншини та світова») – перевірити сформованість в учнів базових знань відповідно до чинних програм (стандарту, академічного рівнів навчання та профільного рівня), уявлення про місце літератури (українська, світова, національних меншин) у національному і світовому культурному контекстах, уміння висловити свої думки про художній твір, систему образів, характери персонажів, уміння проводити цілісний аналіз та створювати власні інтерпретації до художніх творів, аналізувати різні за жанрами та стилями твори, вміння аргументовано доводити власну думку, відображаючи широке розуміння програмового літературного матеріалу.

Державна підсумкова атестація з інтегрованого курсу «Література» (національної меншини та світова) проводиться за навчальними посібниками:

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (кримськотатарська та світова). 11 клас» (авт. Сулейманова М. М., Селяметова Д. У., Трош Л. Н., Аджигельдієва Г. Р., Зейтуллаєва Л. А., Люманова Ш. Я., Ібраїмова Є. Г., Февзі Г. Д., Сейталієва Ш. А., Сеїт-Джаміль А.Ш.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (молдовська та світова). 11 клас» (авт. Фетеску Л. І., Страт Л. П.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (польська та світова). 11 клас» (авт. Мацькович М. П., Романик Л. І., Горун І. М.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (російська та світова). 11 клас» (авт. Сімакова Л.А.; Снегірьова В.В. - К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (румунська та світова). 11 клас» (авт. Говорнян Л. С., Попа М. К.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література»(угорська та світова). 11 клас» (авт. Браун Є. Л.).

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання завдання державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (національної меншини та світова) відводиться 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

Матеріали для державної підсумкової атестації з **іноземної мови** в 11 класі загальноосвітніх навчальних закладів укладені відповідно до чинних програм з іноземних мов.

Державна підсумкова атестація з іноземних мов проводиться на основі матеріалів збірників завдань, які відповідають загальноєвропейським рівням (A2+ — B1):

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з англійської мови. 11 клас» (авт. Коваленко О. Я., Чепурна О. В., Ворон Г. А., Шопулко М. Н. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з німецької мови. 11 клас» (авт. Коваленко О. Я., Горбач Л. В., Трінька Г. Ю. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з французької та іспанської мов. 11 клас» (авт. Коваленко О. Я., Клименко Ю. М., Файзуліна Л. М., Костилов А. І., Плієнко В. П. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Зміст і формат іспиту враховує головну мету навчання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах – формування в учнів комунікативної компетенції, базою для якої слугують комунікативні вміння, сформовані на основі мовних знань і навичок.

Об'єктами контролю визначаються **читання, письмо та говоріння** як види мовленнєвої діяльності, а також **лексичний і граматичний аспекти** іншомовної комунікації (використання мови).

Зміст тестових завдань будується на автентичних зразках мовлення, прийнятого у Великій Британії, Франції, Німеччині, Іспанії, та відповідає сферам і тематиці ситуативного спілкування, зазначеним у шкільній навчальній програмі.

Завдання для визначення рівня сформованості компетенції в **читанні** орієнтується на різні його стратегії: з розумінням основної інформації (ознайомлювальне читання) та повної інформації (вивчальне читання). Джерелами для добору текстів слугують інформаційно-довідкові, рекламні, газетно-журнальні матеріали, уривки з художніх творів, зміст яких узгоджується з навчальною програмою. Тексти для ознайомлювального читання можуть містити незнайомі слова – до 5 %, а для вивчального читання – до 3 %, про значення слів можна здогадатись із контексту, за словотворчими елементами, за співзвучністю з рідною мовою (слова-інтернаціоналізми).

Завдання для визначення рівня сформованості компетенції в **письмі** зорієнтовані на виконання комунікативно-творчих видів діяльності: писати тексти різних видів та на різні теми, пов'язані з інтересами та комунікативними потребами, що узгоджуються зі змістом шкільної навчальної програми (зв'язне висловлювання, оголошення, лист, листівка, анотація, відгук).

Контроль **лексичної та граматичної компетенції (використання мови)** передбачає визначення рівня сформованості мовних навичок: здатності самостійно добирати і формоутворювати лексичні одиниці та граматичні явища відповідно до комунікативних потреб спілкування в межах сформульованих завдань. Основними засадами для вибору видів і змісту тестів слугують завдання комунікативно-когнітивного спрямування: редагування, доповнення, заповнення, трансформація, перефразування.

Державна підсумкова атестація з **іноземної мови** в 11 класі, як і в попередні роки, проводитиметься за білетами, що містять завдання трьох видів: читання тексту та виконання післятекстового завдання; письмова робота; бесіда за пропонованими ситуаціями.

Підготовлені матеріали враховують профільний рівень навчання, тобто поглиблене вивчення іноземної мови на старшому ступені школи. Тому вчителі мають змогу добирати матеріал для державної підсумкової атестації згідно з рівнем (стандарту чи профільним). Профільний рівень співвіднесений за цілями і змістом з програмами для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземної мови. Цей рівень передбачає більш гнучке і більш вільне володіння іноземною мовою, використання її як засобу міжособистісного та міжкультурного спілкування в широкому спектрі ситуацій офіційної і неофіційної взаємодії з носіями мови.

Перше завдання білетів має на меті перевірити рівень сформованості в учнів умінь і навичок читання, розуміння прочитаного тексту, уміння узагальнювати зміст прочитаного, виокремлювати ключові слова та визначати значення незнайомих слів за контекстом або словотворчими елементами.

Учень має продемонструвати розуміння прочитаних автентичних текстів різних жанрів і стилів, зокрема художню прозу, що відображають реалії життя та відповідають віковим особливостям. Він уміє знаходити та аналізувати необхідну інформацію, що подається у вигляді оцінних суджень, опису, аргументації, робити висновки з прочитаного; виділяти основну думку/ідею та диференціювати основні факти і другорядну інформацію; аналізувати і зіставляти інформацію, розуміти логічні зв'язки всередині тексту та між його частинами.

Тексти можуть містити до 5 % незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, використовуючи лінгвістичну і контекстуальну здогадку, спираючись на сюжетну лінію, та 2 % незнайомих слів, які не перешкоджають розумінню тексту загалом.

Друге завдання білетів складається з двох частин:

Перша частина перевіряє рівень сформованості в учнів писемної мовленнєвої компетенції, тобто володіння функціональними стилями писемного мовлення в межах, визначених чинною програмою.

Учні вміють писати особисті листи, використовуючи формули мовленнєвого етикету, прийняті в країні, мова якої вивчається, розповідаючи про окремі факти та події свого життя, висловлюючи власні міркування і почуття, описуючи плани на майбутнє та

запитуючи партнера про аналогічну інформацію, а також передавати повідомлення у вигляді записки довільної форми.

Вони вміють розповісти про перебіг подій; описати людину, об'єкт; написати повідомлення відповідно до поставленого завдання, зокрема про побачене, прочитане, почуте та згідно із запропонованою мовленнєвою ситуацією обґрунтувати власну точку зору; складати ділові листи, написати оголошення, заяву, зробити запис інформації. Обсяг письмового висловлювання складає 50–60 слів.

У частині використання мовивизначається рівень володіння лексичними, граматичними, семантичними та прагматичними знаннями, що передбачають уміння вільно спілкуватися. Учням пропонуються тести з пропущеними лексичними одиницями або граматичними структурами.

Третє завдання білетів перевіряє рівень сформованості навичок та вмінь мовлення за допомогою зв'язного висловлювання.

Учні спілкуються зі співрозмовником; чітко реагують на почуте під час спілкування; беруть участь у бесіді та ведуть діалог у межах програмної тематики, реалізуючи необхідні комунікативні функції; адекватно використовують у спілкуванні компенсаторні засоби та найбільш уживані формули, що стосуються лінгвокраїнознавчої сфери і надають спілкуванню більшої виразності, емоційності та переконливості; використовують у процесі спілкування різноманітні мовні засоби, у тому числі діалогічні єдності та формули мовленнєвого етикету, прийнятого в країні, мову якої вивчають, а саме: для ініціювання, підтримування і завершення спілкування, для аргументації власної точки зору і для висловлювання свого ставлення до предмета спілкування.

Відповідь учнів проходить у формі бесіди-діалогу із членами екзаменаційної комісії (з елементами монологічного повідомлення).

Бесіда-діалог повинна мати характер мовленнєвої взаємодії в межах запропонованої ситуації. Учні реагують на репліки співрозмовника та стимулюють його до продовження. Діалог – обмін інформацією повинен складатись із запитань і відповідей, реплік-реакцій і реплік-спонукань. Монологічні висловлювання учнів повинні відповідати ситуації; бути повними, послідовними, комунікативно спрямованими (містити особистісні оціночні фрази, власне ставлення учня до об'єкта висловлювання), лексично насиченими, правильно фонетично і граматично оформленими.

Державна підсумкова атестація з іноземної мови складається з письмової та усної частин. На виконання письмової частини (використання мови, читання та письмо) та усної (говоріння) передбачено 35 хвилин (таблиця).

1 частина	2 частина
Читання 10 хв.	Говоріння 10 хв.
Письмо (використання мови) 15 хв	
25 хв	10 хв на кожного учня

Посібники «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з іноземних мов. 11 клас» містять 100 варіантів білетів з англійської мови та по 50 варіантів з німецької, французької та іспанської мов.

Кількість білетів добирається вчителями загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до типу навчального закладу (загальноосвітній навчальний заклад чи спеціалізована школа з поглибленим вивченням іноземних мов) та кількості учнів у класі.

Завдання першого та другого питання білетів учні виконують на аркушах зі штампом відповідного загальноосвітнього навчального закладу.

Державна підсумкова атестація з **математики в 11 класах** проводиться у формі інтегрованої письмової роботи з математики (інтегрований іспит з алгебри та початків аналізу і геометрії) за навчальним посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики. 11 клас» (авт. Глобін О. І., Єргіна О. В., Сидоренко П. Б., Панкратова І. Є. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Посібник містить 50 варіантів атестаційних робіт. Кожен варіант атестаційної роботи складається з чотирьох частин, що відрізняються за складністю та формою тестових завдань.

Учні загальноосвітніх класів, які вивчали математику за програмою рівня стандарту, виконують завдання першої (12 завдань), другої (4 завдання), та завдання третьої (2 завдання) частин атестаційної роботи. В третій частині роботи учню необхідно розв'язати завдання достатнього рівня з алгебри та початків аналізу (3.1) а також одне із завдань високого рівня за власним вибором (3.2 або 3.3)

Учні, які навчалися за програмою академічного рівня, виконують усі завдання першої, другої та третьої частин атестаційної роботи.

Учні профільних класів, виконують усі завдання першої, другої та третьої частин атестаційної роботи, а також два завдання з четвертої частини – одне з двох завдань з алгебри та початків аналізу (4.1 або 4.2) та одне з двох завдань з геометрії (4.3 або 4.4).

Учні класів з поглибленим вивченням математики виконують завдання першої, другої, третьої та четвертої (4 завдання) частин атестаційної роботи.

Кожний варіант атестаційної роботи включає завдання різних типів і рівнів складності, які охоплюють більшість розділів навчальної програми. Серед них: тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді, завдання відкритої форми з короткою відповіддю, завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю. Таке поєднання дає змогу учневі максимально розкрити свої здібності.

Варіанти завдань першої та другої частин підсумкової атестаційної роботи добирають загальноосвітні навчальні заклади, третьої та четвертої частин — Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаменти та управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій за вказаним посібником.

Загальноосвітні навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаменти та управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій визначають не менше чотирьох варіантів третьої та четвертої частин атестаційної роботи.

Кожен учень у класі має виконувати один з варіантів першої та другої частин атестаційної роботи та один із варіантів, запропонованих класу, третьої (третьої та четвертої) частини атестаційної роботи.

Для учнів загальноосвітніх класів, які вивчали предмет за програмами рівня стандарту, або академічного рівня, на проведення державної підсумкової атестації передбачено 3 академічних години, для учнів профільних класів – 3,5 академічних години, для учнів класів з поглибленим вивченням математики – 4 академічні години.

У загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою державна підсумкова атестація з математики відбуватиметься за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (російською мовою). 11 клас» (авт. Глобін О. І., Єргіна О. В., Сидоренко П. Б., Панкратова І. Є. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Державна підсумкова атестація з **історії України** проводиться в письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації з історії України. 11 клас» (авт. Власов В.С., Кульчицький С.В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Збірник містить 15 варіантів по 10 тестових завдань різної форми в кожному варіанті: завдання з вибором однієї правильної відповіді; кількох правильних відповідей; завдання на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; завдання відкритої форми з короткою відповіддю; завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю. Завдання стосуються різних аспектів вітчизняної історії, державного, політичного, розвитку, економіки, соціальних відносин, суспільного, культурного розвитку, зовнішньополітичних стосунків.

Завдання збірника спрямовані на виявлення в учнів рівня сформованості предметних компетентностей. Перше завдання всіх варіантів робіт перевіряє рівень сформованості просторової компетенції та картографічних умінь. Друге та третє завдання передбачають перевірку рівня сформованості хронологічної компетентності школярів. Учні мають встановити хронологічну послідовність подій та визначити дату на основі певних подій, явищ, процесів.

Наступні завдання перевіряють рівень сформованості у школярів логічної та інформаційної компетентностей. Оцінюються вміння учнів співвідносити факти (події) з історичними процесами; застосовувати поняття та терміни для пояснення історичних явищ, встановлювати причини та

наслідки подій; з'ясовувати та визначати характерні ознаки подій, процесів; систематизувати факти, які пов'язані з характеристикою (діяльністю) історичних осіб.

Останнє завдання робіт передбачає оцінювання рівня сформованості інформаційної та аксіологічної компетентностей на основі аналізу фрагмента історичного джерела. Учні повинні вміти пояснити суть описаних у джерелі подій, постатей в історичному контексті, виокремити факти й емоційно-ціннісні судження автора, висловити власні судження про документ та його автора тощо.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Під час проведення державної підсумкової атестації в класах профільного рівня вчитель замість завдань № 3, 7 та 8 на свій розсуд обирає з додатка «Збірника завдань для державної підсумкової атестації з історії України. 11 клас» фрагмент історичного джерела – так, щоб його матеріал не збігався з матеріалом запропонованого варіанта.

На виконання завдань відводиться 90 хвилин.

У загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою державна підсумкова атестація з історії України відбуватиметься за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з історії України для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (російською мовою). 11 клас» (авт. Власов В.С., Кульчицький С.В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Державна підсумкова атестація із **всесвітньої історії** проводиться у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації із всесвітньої історії. 11 клас» (авт. Ладиченко Т.В., Камбалова Я.М. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

У збірнику вміщено 15 варіантів, кожен з яких включає по 10 (12 – для учнів профільних 11 класів суспільно-гуманітарного напрямку) завдань різної форми: завдання з вибором однієї відповіді; завдання з вибором кількох правильних відповідей; завдання на встановлення відповідності; завдання на встановлення правильної послідовності; завдання відкритої форми з короткою відповіддю; завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю.

Завдання охоплюють всі сфери життєдіяльності суспільства: соціально-економічну, політичну, культурну; особлива увага приділяється характеристиці історичних осіб. Визначається рівень навчальних досягнень учнів з основних понять, сучасних підходів до аналізу розвитку людства у ХХ столітті, перевіряються вміння визначати вплив загальносвітових процесів на Україну та роль України в розвитку світової цивілізації, вміння аналізувати історичні події, формулювати й аргументувати власну думку щодо них, висловлювати своє ставлення до історичних явищ і осіб.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Для проведення державної підсумкової атестації в класах профільного рівня пропонується замість завдань 4 та 8 у кожному з 15 варіантів виконати відповідно – 11, 12* завдання.

На виконання завдань відводиться 90 хвилин.

У профільних класах(суспільно-гуманітарний напрям, правовий профіль) передбачається проведення державної підсумкової атестації з **правознавства** за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації з правознавства. 11 клас» (авт. Ремех Т.О. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Збірник складається з 15 варіантів по 12 типових завдань у кожному. Завдання охоплюють усі розділи відповідної навчальної програми з правознавства для профільного рівня.

Тестові завдання та завдання із визначення понять передбачають відтворення учнями на репродуктивному рівні основних знань з предмета. Розкриття сутності правового принципу (формули, явища) має на меті виявити в учнів вміння критично аналізувати й синтезувати юридичну інформацію. Розв'язання правових ситуацій спрямоване на виявлення навичок учнів застосувати набуті в процесі вивчення предмета знання й уміння, а також представляти свої оцінні судження щодо правових подій та явищ.

Кожний варіант містить тестові завдання різних форм; завдання із визначення поняття; завдання на розкриття змісту правової формули/правового принципу чи правового явища; аналіз статті законодавчого акта; правову ситуацію.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання завдань відводиться 90 хвилин. Відповіді на тестові завдання (1-8) слід заносити в спеціальний бланк, а завдання (9-12) записувати на аркушах зі штампом відповідного загальноосвітнього навчального закладу

Державна підсумкова атестація з курсу «**Людина і світ**» проводиться у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації з курсу «Людина і світ». 11 клас» (авт. Бакка Т. В., Мелещенко Т. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Збірник містить 10 варіантів по 15 тестових завдань різної форми: завдання з вибором однієї відповіді; завдання з вибором кількох правильних відповідей; завдання на знання основних понять з навчального предмета; завдання відкритої форми з короткою відповіддю; завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю. У збірнику подано два варіанти тестових завдань для профільного рівня (варіанти 9 та 10).

Завдання тестів включають основні соціологічні, політологічні, культурологічні та економічні питання і складаються із п'яти блоків тестових завдань і оцінюються за 12 бальною шкалою. Кожний із блоків містить

завдання і питання, які покликані виявити знання, вміння і навички учнів з курсу «Людина і світ».

На виконання завдань відводиться 90 хвилин.

У профільних класах передбачена державна підсумкова атестація з курсу **«Філософія»**. Вона має на меті виявити рівень засвоєння учнями системи філософських знань; рівень сформованості в них критичного мислення; навичок оцінювання суспільних явищ і процесів, життєвих та прикладних особистісно-життєтворчих, соціалізуючих, комунікативних, інтелектуально-інформаційних навичок.

Завдання виконуються за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації з курсу «Філософія». 11 клас» (авт. Бакка Т. В., Мелешенко Т. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Збірник складається з 10 варіантів атестаційних робіт, кожний варіант містить 15 тестових завдань різної форми. Навчальні заклади використовують усі варіанти для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання завдань відводиться 90 хвилин.

Державна підсумкова атестація з **художньої культури** проводитиметься письмово за посібниками «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з художньої культури. 11 клас» (авт. Масол Л. М., Гайдамака О. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Збірник містить 10 варіантів, кожний з яких складається із 17 завдань різного типу та рівня складності. Це завдання на вибір однієї правильної відповіді, завдання на вибір кількох правильних відповідей, завдання на встановлення відповідності, завдання відкритого типу з розгорнутою відповіддю на розуміння мистецьких понять, порівняння, узагальнення, аналіз-інтерпретацію творів мистецтва. Враховуючи мистецьку специфіку курсу «Художня культура» та компетентнісний підхід у навчанні, останні завдання кожної роботи (№16-17) утворюють комплекс (*міні-проект*) і передбачають виявлення здатності учнів практично застосовувати набуті мистецькі знання і вміння у життєвих ситуаціях. Вони спрямовані на перевірку сформованості самостійного художнього мислення учнів і діяльності творчого характеру, комплексу ключових, предметних і міжпредметних компетентностей.

Виконання усього комплексу завдань дає змогу визначити рівень засвоєння учнями чинної навчальної програми з «Художньої культури» (рівень стандарту, академічний або профільний рівні). У кожному варіанті визначені завдання для виконання учнями, які навчалися за програмою профільного рівня (це завдання №№ 13-17, позначені зірочкою).

Навчальні заклади використовують усі варіанти для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання державної підсумкової атестації відводиться 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

Метою державної підсумкової атестації з **географії** є виявлення рівня навчальних досягнень школярів за курс основної та старшої школи. Учні

мають продемонструвати сформовані знання про географічну картину світу, які спираються на положення теорії взаємодії суспільства і природи, географічного поділу праці, на розкриття глобальних та регіональних явищ і процесів; цілісне уявлення про навколишній світ. Відповіді випускників ґрунтуються на використанні планів типових характеристик географічних територій та об'єктів, матеріалів із засобів масової інформації та науково-популярної літератури. Такий підхід сприятиме актуалізації навчально-пізнавальної, комунікативної та інформаційної компетенцій школярів і поглиблюватиме загальнокультурні надбання старшокласників. Державна підсумкова атестація проводиться письмово за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з географії. 11 клас» (авт. Гладковський Р. В., Довгань А. І., Забуга Н. І., Паламарчук Л. Б., Сovenко В. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

До збірника входить 20 варіантів письмових робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Кожен варіант атестаційної роботи (яку виконує учень) складається з 33 завдань. З них: 29 тестових завдань різних типів і рівнів складності, зокрема: 20 завдань з вибором однієї правильної відповіді, 5 завдань на визначення правильної відповідності, 4 тестові завдання, що містять сім варіантів відповідей, три з яких є правильними. Крім тестових завдань, кожен варіант містить одне завдання на контурній карті (номер 34) і чотири завдання відкритого типу (30-33), одне з них (32) вимагає для отримання правильної відповіді виконання певних математичних розрахунків з відповідним записом у бланку відповідей, завдання під номером 33* призначене лише для учнів, які навчаються за програмою профільного рівня. Відповідно учні профільних класів не виконують завдання відкритого типу під номером 31. Під час виконання атестаційної роботи користуватися атласами та іншими джерелами картографічних знань не дозволяється.

На виконання атестаційної роботи відводиться 90 хвилин. Час на вступну бесіду та інструктаж не враховується.

Для відповіді на тестові завдання використовується зразок бланка відповідей, а також контурна карта, які вчитель може скопіювати в необхідній кількості. Відповіді на завдання відкритого типу учні виконують на окремих аркушах зі штампом відповідного загальноосвітнього навчального закладу, які додаються до заготовлених бланків відповідей.

У загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою державна підсумкова атестація з географії відбуватиметься за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з географії для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (російською мовою). 11 клас» (авт. Гладковський Р. В., Довгань А. І., Забуга Н. І., Паламарчук Л. Б., Сovenко В. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Державна підсумкова атестація з **економіки** проводиться письмово за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з основ

економіки. 11 клас» (авт. Бицюра Ю. В., Горленко Г. О., Капіруліна С. Л. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Завдання державної підсумкової атестації підібрані з метою визначення рівня навчальних досягнень школярів щодо розуміння основних економічних понять і законів, вміння аналізувати економічні явища, аргументувати прикладами власну думку; висловлювати власне ставлення до подій, що відбуваються в сучасній економіці.

Збірник містить 20 варіантів атестаційних робіт по 23 завдання чотирьох рівнів складності (з них: 18 завдань – це завдання I та II рівня складності, а завдання 19 – 23 – це III та IV рівень складності). Завдання мають різний формат, а саме: тести на встановлення однієї правильної відповіді (1-16), тести на встановлення відповідності (17-18), задачі та творчі запитання з відкритою розгорнутою відповіддю (19-23).

З метою врахування різного рівня підготовки учнів відповідно до навчального профілю у збірнику позначені зірочкою (*) завдання для учнів профільного рівня навчання. Це стосується завдань достатнього та високого рівнів складності. Для учнів, які вивчали економіку на рівні стандарту або академічному рівні, запропоновані інші завдання зазначених рівнів складності. Завдання початкового і середнього рівнів складності обов'язкові для виконання всіма учнями, незалежно від профілю навчання.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання завдань відводиться 90 хвилин(час на вступну бесіду та інструктаж не враховується). Під час виконання роботи учні мають право користуватися калькулятором.

Державна підсумкова атестація з **хімії** проводиться за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з хімії. 11 клас» (авт. Дубовик О. А. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Збірник містить 22 варіанти атестаційних робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Кожний варіант складається з чотирьох частин, що відрізняються складністю завдань. У кожній частині наведено завдання різної форми, які охоплюють різні розділи навчальних програм відповідного профілю. Серед них: завдання в тестовій формі (завдання з вибором однієї або кількох правильних відповідей, завдання на встановлення відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності), завдання відкритої форми (наприклад, завдання на відтворення генетичного зв'язку між класами неорганічних і органічних сполук; на складання рівнянь окисно-відновних реакцій та електронних балансів до них, реакцій йонного обміну в молекулярній та йонній формі); задачі різних типів, які передбачають розгорнутий запис розв'язування завдання з обґрунтуванням кожного етапу (пропонуються типи задач, що передбачені навчальними програмами з хімії для загальноосвітніх навчальних закладів).

У залежності від того, на якому рівні змісту учні вивчали хімію, вони виконують завдання різних частин за відповідний час:

Рівень змісту	Частини атестаційної роботи	Час виконання
Рівень стандарту	Перша, друга	90 хвилин
Академічний рівень	Перша, третя	90 хвилин
Профільний рівень	Перша, третя, четверта	120 хвилин

Під час роботи учням не дозволяється користуватися додатковою літературою (таблицями, посібниками тощо), окрім довідкових матеріалів, розміщених у збірнику. Для проведення обчислень учні можуть користуватися калькулятором.

Державна підсумкова атестація з **біології** проводиться в письмовій формі за навчальним посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з біології. 11 клас. (авт.Фіцайло С. С.,Скрипник Н. В., Мердох І. І., Мирна Л. П., Соболь В. І.– К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Посібник включає 20 варіантів атестаційних робіт, зміст яких відповідає навчальній програмі з біології для 10 – 11 класів. Атестаційна робота складається з чотирьох частин. Перша частина включає 15 завдань у тестовій формі з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих. Друга частина включає 6 завдань: 2 завдання на встановлення відповідності; 1 завдання на встановлення правильної послідовності; 1 завдання з вибором трьох правильних відповідей із трьох груп запропонованих варіантів відповідей; 2 завдання з вибором трьох правильних відповідей з шести запропонованих. Третя частина включає 4 завдання: 2 завдання відкритого типу, які передбачають коротку відповідь; 2 задачі з трьох напрямків біології (молекулярна біологія, закономірності спадковості та мінливості, екологія екосистем). Четверта частина представлена завданнями відкритого типу, які передбачають надання учнями розгорнутої аргументованої відповіді. Зміст завдань спрямований на виявлення рівня сформованості в учнів уміння пояснювати біологічні закономірності, порівнювати біологічні об'єкти, процеси, явища, встановлювати зв'язок між будовою і функціями тощо. Завдання четвертої частини розміщено окремим блоком після варіантів атестаційних робіт.

Атестаційна робота для учнів, які вивчали біологію на академічному рівні й рівні стандарту, складається з варіанту атестаційної роботи і одного завдання четвертої частини, яке обирає учитель (усього 26 завдань). Для учнів, які вивчали біологію на профільному рівні атестаційна робота складається з варіанту атестаційної роботи і трьох завдань четвертої частини, які обирає учитель (усього 28 завдань).

Варіанти атестаційних робіт добирають загальноосвітні навчальні заклади: для кожного класу не менше десяти варіантів атестаційних робіт і не менше чотирьох варіантів завдань четвертої частини.

На виконання письмової атестаційної роботи відводиться 90 хвилин для учнів, які вивчали біологію на академічному рівні й рівні стандарту, і 120 хвилин для учнів, які вивчали біологію на профільному рівні.

Під час роботи учням не дозволяється користуватися додатковою літературою (таблицями, посібниками тощо), окрім довідкових матеріалів, розміщених у збірнику. Для проведення обчислень учні можуть користуватися калькулятором.

Оформлення відповідей на завдання першої і другої частини здійснюються учнями у бланку, зразок якого наданий в збірнику; на завдання третьої та четвертої частин - на аркушах із штампом навчального закладу.

У загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою державна підсумкова атестація з біології проводитиметься за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з біології для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (російською мовою). 11 клас» (авт. Фіцайло С. С., Скрипник Н. В., Мердух І. І., Мирна Л. П., Соболев В. І – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Державна підсумкова атестація з **екології** проводиться в письмовій формі за навчальним посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з екології. 11 клас» (авт. Бойчук Ю.Д., Малікова С.О. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Зміст атестаційних робіт відповідає чинним навчальним програмам з екології рівнів стандарту, академічного та профільного для загальноосвітніх навчальних закладів.

Посібник містить 15 варіантів атестаційних робіт, в яких завдання поділено на два окремі блоки: А та Б.

Кожний варіант блоку А складається з 26 завдань, розподілених на три частини, що відрізняються складністю та формою. Серед них представлені: завдання в тестовій формі (завдання з вибором однієї чи кількох правильних відповідей), завдання відкритої форми (робота зі статистичними даними, картами екологічного стану України). Кожен варіант для рівнів стандарту й академічного містить завдання з трьох змістових блоків:

екологія як наука про довкілля;

антропогенне навантаження на природні системи;

збалансоване природокористування.

Кожний варіант блоку Б представлено двома завданнями (№№ 27, 28): розрахункова задача, завдання-дилема. Виконуючи завдання-дилему, учень повинен обрати один або декілька дистракторів, надати розгорнуту аргументовану відповідь, яка повинна відображати знання всіх аспектів діяльності людини у зазначеному в завданні контексті.

Атестаційна робота для учнів, які вивчали навчальний предмет «Екологія» на академічному рівні й рівні стандарту, складається тільки із завдань блоку А. На виконання атестаційної роботи учням, які навчалися за програмами рівнів стандарту й академічного, відводиться 90 хвилин.

Атестаційна робота для учнів, які навчалися за програмою профільного рівня, складається із завдань блоків А та Б. При цьому номер варіанту завдань блоку Б повинен співвідноситись із номером варіанту завдань блоку А. На виконання атестаційної роботи учням профільного рівня надається 120 хвилин.

Оформлення відповідей на завдання першої та другої частин блоку А учні здійснюють у бланку, зразок якого поданий у збірнику. Відповіді на завдання з розгорнутою відповіддю оформлюються на аркушах із штампом навчального закладу. Бланк відповідей містить спеціально відведену частину для внесення змін у відповіді першої та другої частин. Таке виправлення не веде до втрати балів. Якщо ж виправлення зроблено в основній частині бланка відповідей, то бали за таке завдання не нараховують.

Під час проведення державної підсумкової атестації з екології учням не дозволяється користуватися будь-якими матеріалами чи посібниками, крім карт екологічного стану України, які розміщені в шкільних географічних атласах: «Атлас 8 клас. Фізична географія України» (ДНВП «Картографія», 2006-2011) та «Фізична географія України. Атлас для учнів 8 класу» (ЗАТ «Інститут передових технологій», 2008, 2009). Для обчислення даних учніможуть користуватися калькулятором.

Державна підсумкова атестація з **фізики** в 11 класі проводиться письмово за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з фізики. 11 клас» (автори: Непорожня Л. В., Петренко А. М., Галаганюк Л. В., Засєкін Д. О., Селезнев Ю. О., Овсянніков О. А. – К.: Центр навчально-методичної літератури: 2013).

Збірник містить 36 варіантів атестаційних робіт. У кожному варіанті збірника містяться завдання чотирьох рівнів складності.

Кожен з варіантів складається з дев'яти тестових завдань початкового рівня, п'яти тестових завдань середнього рівня, чотирьох завдань достатнього рівня та двох завдань високого рівня. Для зручності користування збірником номери завдань складаються із двох цифр, розділених крапкою. Перша цифра означає номер рівня: 1 – початковий, 2 – середній, 3 – достатній, 4 – високий. Друга цифра після крапки означає номер завдання у відповідному рівні.

Варіанти завдань для різних профілів формуються так:

- *для учнів, які вивчали фізику за програмою рівня стандарту*, варіант складається з 8 тестових завдань першого рівня (завдання 1.1 – 1.8), 4 тестових завдань другого рівня (2.1 – 2.4) і 3 завдань (3.1 – 3.3) третього рівня;

- *для учнів, які вивчали фізику за програмою академічного рівня*, варіант складається з 8 тестових завдань першого рівня (завдання 1.1 – 1.8), 4 тестових завдань другого рівня (2.1 – 2.4), 3 завдань третього рівня (3.1 – 3.3) і 1 завдання четвертого рівня (4.1);

- *для учнів, які вивчали фізику за програмою профільного рівня*, варіант складається з 9 тестових завдань першого рівня (завдання 1.1 – 1.9),

5 тестових завдань другого рівня (2.1 – 2.5), 4 завдань третього рівня (3.1 – 3.4) та 2 завдань четвертого рівня (4.1 і 4.2).

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Під час письмової роботи учні не можуть користуватися додатковою літературою (посібниками, таблицями тощо), оскільки всі необхідні для розв'язання довідкові дані наведені у тексті завдання. Під час виконання завдань дозволяється використовувати калькулятор.

На виконання письмової атестаційної роботи для учнів, які вивчали фізику за програмою рівня стандарту і академічному рівні, відводиться 90 хвилин.

На виконання письмової атестаційної роботи для учнів, які вивчали фізику за програмою профільного рівня, відводиться 120 хвилин.

Завдання для державної підсумкової атестації з **астрономії** добираються із посібника «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з астрономії. 11 клас» (авт. Казанцев А. М., Крячко І. П. – К.: Центр навчально-методичної літератури. 2013). Даний збірник містить 20 варіантів завдань.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Кожний варіант атестаційної роботи включає 14 завдань, які охоплюють різні розділи навчальної програми. Серед них: завдання в тестовій формі (завдання з вибором однієї правильної відповіді) та завдання відкритої форми з короткою або розгорнутою відповіддю.

Учні загальноосвітніх класів, які вивчали астрономію на рівні стандарту, виконують завдання за номерами 1-9 протягом 90 хв. Учні, які вивчали астрономію на академічному рівні, виконують завдання за номерами 1-12 протягом 120 хв. Учні, які вивчали астрономію на профільному рівні, виконують завдання за номерами 1-14 протягом 150 хв.

Під час письмової роботи учні можуть користуватися картою зоряного неба, «Астрономічним календарем», даними про основні астрономічні величини і за необхідності використовувати калькулятор.

Державна підсумкова атестація з **креслення** проводиться за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з креслення. 11 клас» (авт. Сидоренко В. К., Терещук Б. М., Дятленко С. М., Солодуха Я. Т. – К.: Центр навчально-методичної літератури: 2013).

Збірник містить 12 варіантів атестаційних робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Кожний варіант включає 30 завдань тестових та практичних робіт репродуктивного та творчого змісту. Завдання атестаційних робіт чотирьох рівнів складності з усіх розділів базового курсу креслення складаються з 10 завдань початкового рівня (завдання рівня А), 10 завдань середнього рівня

(завдання рівня В), 5 завдань достатнього рівня (завдання рівня С) і 5 завдань високого рівня (завдання рівня Д). Максимальна кількість балів, яку може набрати учень, становить 55 балів.

На виконання завдань державної підсумкової атестації відводиться 90 хвилин. Під час виконання завдань дозволяється використовувати калькулятор.

Державна підсумкова атестація з **технологій: технічні види праці і обслуговуючі види праці** проводиться за завданнями з посібників:

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій (технічні види праці). 11 клас» (авт. Терещук Б. М., Дятленко С. М., Тарара А. М., Загорний В. К.– К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій (обслуговуючі види праці). 11 клас» (авт. Терещук Б. М., Дятленко С. М., Левченко Н. Г., Лосина Н. Б., Мачача Т. С. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Ці посібники призначені для проведення державної підсумкової атестації учнів 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів, в яких організація навчально-виховного процесу відбувається згідно з навчальними програмами за всіма напрямками навчання крім технологічного профілю.

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій (технічні види праці). 11 клас» містить 35 варіантів атестаційних робіт, а «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій (обслуговуючі види праці). 11 клас» – 12 варіантів атестаційних робіт. Кожний варіант атестаційної роботи з технічних і обслуговуючих видів праці містить завдання чотирьох рівнів складності з усіх розділів базового курсу «Технології» і складається з 10 завдань початкового рівня (завдання рівня А), 10 завдань середнього рівня (завдання рівня В), 10 завдань достатнього рівня (завдання рівня С) і 5 завдань високого рівня (завдання рівня Д).

Відповідно до рівнів складності правильні відповіді учнів оцінюють так:

- кожне завдання рівня А – 3 бали;
- кожне завдання рівня В – 4 бали;
- кожне завдання рівня С – 5 балів;
- кожне завдання рівня Д – 6 балів.

Максимальна кількість балів, яку може набрати учень, становить 150 балів. Таблиця переведення у 12-бальну систему оцінювання розміщена в посібнику.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання завдань державної підсумкової атестації відводиться 90 хвилин. Під час виконання завдань дозволяється використовувати калькулятор.

Всі учні, які навчалися за технологічним профілем, складають державну підсумкову атестацію з **технологій (профільний рівень)**.

Атестація здійснюватиметься за новими збірниками завдань, які розроблено відповідно до спеціалізацій, за якими здійснювалось навчання.

Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Водій автотранспортних засобів категорії «С»». 11 клас (авт. Шестаковський Л.Л.,Гречуха В.А., Гріненко В.В.– К-П.: Аксіома, 2013).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Водій автотранспортних засобів категорії «В»». 11 клас (авт. Шестаковський Л.Л.,Гречуха В.А.,Гріненко В.В.– К-П.: Аксіома, 2013).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва категорії А₁». 11 клас (авт. Ткаченко В. М., Гречуха В.А.,Гріненко В.В.– К-П.: Аксіома, 2013).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Оператор комп'ютерного набору». 11 клас (авт. Применко В.П. Баула В.М. Ткаченко А.М. Шестаковська Т.Л. Гордієнко І.А.– К-П.: Аксіома, 2013).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Кухар». 11 клас (авт. Ткачук І.О.,Сліпкань С.В.,Мухіна С.Л.,Бутенко Н.І.– К-П.: Аксіома, 2013).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Перукар (перукар-модельєр)». 11 клас (авт. Ткачук І.О.,Сліпкань С.В.,Шелест Г. В.– К-П.: Аксіома, 2013).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Кравець». 11 клас (авт.Горенко В. П.,Алексеева О. С.,Зеленюк Н. Д.– К-П.: Аксіома, 2013).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Енергетика». 11 клас (авт.Бач Б. Ф.,Шумська О. М.,Дубик В. Я.– К-П.: Аксіома, 2013).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Столяр будівельний». 11 клас (авт. Бач Б. Ф.,Жмурко П. Б.,Дубик В. Я.– К-П.: Аксіома, 2013).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Касир (на підприємстві, в установі, організації)». 11 клас (авт. Лянспоронська О. Я.,Абрамчук Н. О.,Чехов О. Й.– К-П.: Аксіома, 2013).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Конторський службовець». 11 клас (авт. Лянспоронська О. Я., Абрамчук Н. О., Чехов О. Й. – К-П.: Аксіома, 2013).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Слюсар з ремонту автомобілів». 11 клас (авт. Лисич В. М., Терещенко В. М., Москальов П. Є., Бурмус І. Б. – К-П.: Аксіома, 2013).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Секретар керівника». 11 клас (авт. Ревнюк О. М., Гордієнко І. А., Жук А. В. – К-П.: Аксіома, 2013).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Помічник вихователя». 11 клас (авт. Ревнюк О. М., Костюк Р. А., Чернюк Ю. С. – К-П.: Аксіома, 2013).

Завдання для інших спеціалізацій технологічного профілю вчителі розробляють самостійно за аналогією та затверджують їх у керівника навчального закладу. Для кожної спеціалізації має бути розроблено не менше 10 варіантів завдань.

Учні складають державну підсумкову атестацію з технологій у навчальних закладах, на базі яких вони вивчали профільні предмети. Це можуть бути міжшкільні навчально-виробничі комбінати, професійно-технічні навчальні заклади, опорні загальноосвітні школи та ін. Склад комісій та порядок оформлення документації заздалегідь визначаються спільно місцевими органами управління освітою, адміністраціями закладів освіти, на базі яких здійснювалося навчання, та адміністраціями загальноосвітніх навчальних закладів за основним місцем навчання учнів.

Державна підсумкова атестація проводиться окремо від кваліфікаційних іспитів з присвоєння робітничої професії.

Державна підсумкова атестація з **інформатики** проводиться за завданнями посібника «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інформатики. 11 клас» (авт. Морзе Н. В., Вембер В. П., Кузьмінська О. Г., Войцеховський М. О., Проценко Т. Г. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013) або у вигляді творчої роботи.

Збірник містить 20 варіантів атестаційних робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Кожний варіант включає 17 завдань, які охоплюють різні розділи навчальної програми. Серед них: завдання в тестовій формі (завдання з вибором однієї або кількох правильних відповідей, завдання на встановлення відповідності), завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю, комплексні завдання з розгорнутою відповіддю (учень повинен безпосередньо виконати завдання, розв'язати задачу). Завдання 11-17 виконуються на комп'ютері.

Учні, які вивчають предмет на рівні стандарту, виконують завдання першого розділу (1-13), учні, які вивчали предмет за програмою академічного рівня, виконують завдання першого і другого розділів (1-14), учні профільних класів виконують атестаційну роботу повністю (1-17).

На виконання завдань державної підсумкової атестації відводиться 90 хвилин для рівня стандарту, 120 хвилин для академічного рівня і 180 хвилин для профільних класів(час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

За вибором учнів можливо проводити державну підсумкову атестацію з інформатики у формі захисту творчих учнівських навчальних робіт (проектів) зі створення прикладного програмного забезпечення навчального процесу (прикладні програмні засоби, інструментальні середовища, комп'ютерні навчальні системи). Таку форму проведення атестації можуть обирати учні, які виявили особливий інтерес до предмета, мають глибокі знання інформаційних технологій та навчальні досягнення високого рівня (10, 11, 12 балів) з інформатики. Методичні рекомендації щодо підготовки та захисту таких робіт публікуватимуться у фахових виданнях.

Державна підсумкова атестація з **фізичної культури** проводиться за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з фізичної культури (авт. Тимошенко О. В., Дятленко С. М., Дерев'янко В. В., Єрмолова В.М., Копилова Л. В., Лакіза О. М.– К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Завдання посібника складено згідно з навчальними програмами для загальноосвітніх навчальних закладів «Фізична культура. 5-11 класи» (за ред. Дятленка С. М.) та «Фізична культура. Профільний рівень, 10 – 11 класи» (авт. колектив: Єрмолова В., Іванова Л., Смоліус Г. та ін).

Державна підсумкова атестація з фізичної культури проводиться в один день і складається з трьох частин: тестові завдання з теоретико-методичних основ фізичної культури (у формі контрольних робіт), практичних завдань інструктивно-оздоровчого спрямування та залікових вправ.

На виконання тестових завдань відводиться 45 хв., практичних завдань – 90 хв. Загальна тривалість атестації не повинна перевищувати 3-х академічних годин.

Тестові завдання з теоретико-методичних основ фізичної культури та залікові вправи в збірнику підготовлено окремо для учнів, які навчалися за програмами для рівня стандарту і учнів, які навчалися за профільним рівнем. Практичні завдання інструктивно-оздоровчого спрямування спільні для обох категорій.

Кожен учень, який проходить державну підсумкову атестацію з предмета «Фізична культура», отримує інструкцію з виконання тестових завдань, індивідуальний варіант роботи (теоретико-методичних основ фізичної культури) з даного збірника (відповідно до рівня стандарту чи профільного); бланк відповідей (додаток) або підготовлений навчальним закладом зі штампом навчального закладу.

Варіант атестаційної роботи з теоретико-методичних основ фізичної культури для кожного з учнів здійснюється шляхом випадкового вибору

учнем номерів від 1 до 10 (рівень стандарту) та від 1 до 5 (профільний рівень).

Кожен з варіантів складається з 36 тестових завдань, які відповідають вимогам до знань випускників загальноосвітніх навчальних закладів з навчального предмета «Фізична культура». До кожного із завдань запропоновано 4 варіанти відповідей, серед яких є вірна відповідь, невірна або вірна частково (неповна відповідь). Правильною вважається та, що найповніше відповідає на поставлені запитання. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів – 36, що відповідає 12 балам за 12-ти бальною шкалою оцінювання навчальних досягнень учнів.

Варіант практичної частини інструктивно-оздоровчого спрямування та залікових вправ для кожного з учнів здійснюється шляхом випадкового вибору учнями білетів. Білети містять два завдання (практична частина інструктивно-оздоровчого спрямування і залікова вправа), які вчитель добирає зі збірника завдань для юнаків та дівчат окремо.

Практичні іспити дозволяють оцінити уміння учнів в організації й проведенні самостійних та групових занять різного спрямування, фізкультурно-оздоровчих заходів у режимі дня, рухливих ігор та їхні навчальні досягнення в обраному виді рухової діяльності. Критерії оцінювання навчальних досягнень з фізичної культури розміщені в збірнику завдань.

Загальна оцінка за державну підсумкову атестацію з фізичної культури є середнім арифметичним трьох випробувань: тестових завдань з теоретико-методичних основ фізичної культури, практичних завдань інструктивно-оздоровчого спрямування та залікових вправ.

До складання державної підсумкової атестації допускаються учні основної медичної групи, які мають медичний дозвіл: списки учнів, які здають зазначене випробування, завіряються лікарем медичної установи, що обслуговує навчальний заклад.

Завдання для державної підсумкової атестації із **предмета «Захист Вітчизни»** для учнів, які навчаються у закладах військово-спортивного профілю, складаються навчальним закладом і погоджуються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаментами та управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.